

พระอานนท์เกี่ยวกับพระไตรปิฎกอย่างไร ?

เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จออกบวรพชา และได้ตรัสรู้แล้วแสดงธรรมโปรดเจ้าลัทธิตกกับทั้งพระราชา และมหาชนในแคว้นต่างๆ ในปลายปีแรกที่ตรัสรู้นั้นเอง พระพุทธบิดาก็ทรงส่งทูตไปเชิญเสด็จพระ ศาสดาให้ไปแสดงธรรมโปรด ณ กรุงกบิลพัสดุ์ เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จไปถึงกรุงกบิลพัสดุ์แสดงโปรด พระพุทธบิดาและพระประยูรญาติแล้ว พระประยูรญาติต่างพากันเลื่อมใสให้โอรสของตนออกบวชใน สำนักของพระพุทธเจ้าเป็นอันมาก

พระอานนท์เป็นโอรสของเจ้าชายสุกโกทนะ ศากยะ ผู้เป็นพระอนุชาของพระเจ้าสุทโธทนะ พระพุทธบิดา เมื่อนับโดยเชื้อสายจึงนับเป็นพระอนุชาหรือลูกผู้น้องของพระพุทธเจ้า ท่านออกบวช พร้อมกับราชกุมารอื่นๆ อีกคือ ๑ อนุรุทธะ ๒ ภัคคุ ๓ กิพิละ ๔ ภัททิยะ รวมเป็น ๕ ท่านในฝ่าย ศากยวงศ์ เมื่อรวมกับเทวทัตซึ่งเป็นราชกุมารในโกถิยวงศ์ ๑ กับอุบาลีซึ่งเป็นพนักงานภาษามาลามี หน้าที่เป็นช่างกลบอีก ๑ จึงรวมเป็น ๗ ท่านด้วยกัน ใน ๗ ท่านนี้เมื่อออกบวชแล้วก็มีชื่อเสียงมาก อยู่ ๔ ท่าน คือ พระอานนท์ เป็นพุทธอุปัฏฐาก ทรงจำพระพุทธรวจนะได้มาก พระอนุรุทธชำนานู ในทิพยจักรุ พระอุบาลีทรงจำและชำนาญในทางพระวินัย กับพระเทวทัตมีชื่อเสียงในทางก่อ เรื่องยุ่งยากในสังฆมณฑลจะขอปกครองคณะสงฆ์แทนพระพุทธเจ้า

พระอานนท์เป็นผู้ที่สงฆ์เลือกให้ทำหน้าที่เป็นพุทธอุปัฏฐาก คือผู้รับใช้ใกล้ชิดพระพุทธเจ้า ก่อนที่จะรับหน้าที่นี้ ท่านได้ขอพรหรือนัยหนึ่งเงื่อนไข ๘ ประการจากพระพุทธเจ้า เป็นเงื่อนไขฝ่าย ปฏิเสธ ๔ ข้อ เงื่อนไขฝ่ายขอร้อง ๔ ข้อ คือ

เงื่อนไขฝ่ายปฏิเสธ

๑. ถ้าพระผู้มีพระภาคจักไม่ประทานจีวรอันประณีตที่ได้แล้วแต่ข้าพระองค์
๒. ถ้าพระผู้มีพระภาคจักไม่ประทานบิณฑบาต (คืออาหาร) อันประณีตที่ได้แล้วแก่ข้า พระองค์

๓. ถ้าพระผู้มีพระภาคจักไม่โปรดให้ข้าพระองค์อยู่ในที่ประทับของพระองค์

๔. ถ้าพระผู้มีพระภาคจักไม่ทรงพาข้าพระองค์ไปในที่นิมนต์

เงื่อนไขฝ่ายขอร้อง

๑. ถ้าพระองค์จักเสด็จไปสู่ที่นิมนต์ ที่ข้าพระองค์รับไว้
๒. ถ้าข้าพระองค์จักนำบริษัทซึ่งมาเฝ้าพระองค์แต่ที่ไกล ให้เข้าเฝ้าได้ในขณะที่มาแล้ว
๓. ถ้าความสงสัยของข้าพระองค์เกิดขึ้นเมื่อใด ขอให้ได้เข้าเฝ้าทูลถามเมื่อนั้น และ
๔. ถ้าพระองค์ทรงแสดงข้อความอันใดในที่ลับหลังข้าพระองค์ ครั้นเสด็จมาแล้วจักตรัสบอก ข้อความอันนั้นแก่ข้าพระองค์

พระพุทธเจ้าตรัสถามว่า ที่ขอเงื่อนไขฝ้ายปฏิเสสนั้นเพื่ออะไร พระอานนท์กราบทูลว่า เพื่อป้องกันผู้กล่าวหาว่า ท่านอุปัฏฐากพระพุทธเจ้าเพราะเห็นแก่ลามกสักการะ ส่วนเงื่อนไขฝ้ายขอร้อย ๔ ข้อนั้น เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสถาม ท่านจึงกราบทูลว่า ๓ ข้อต้น เพื่อป้องกันผู้กล่าวหาว่า พระอานนท์จะอุปัฏฐากพระพุทธเจ้าทำไม ในเมื่อพระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุเคราะห์แม้ด้วยเรื่องเพียงเท่านี้ ส่วนเงื่อนไขข้อสุดท้ายก็เพื่อว่าถ้ามีใครถามท่านในที่ลับหลังพระพุทธเจ้าว่า คาคานี้ สูตรนี้ ชาดกนี้ พระผู้มีพระภาคทรงแสดงในที่ไหน ถ้าพระอานนท์ตอบไม่ได้ก็จะมีผู้กล่าวว่า พระอานนท์ตามเสด็จพระศาสดาไปดูเจงมาตามตัว แม้เรื่องเพียงเท่านี้ก็ไม่รู้ เมื่อพระอานนท์กราบทูลชี้แจงดังนั้นแล้วพระศาสดาก็ทรงตกลงประทานพรหรือเงื่อนไขทั้ง ๘ ข้อ

เฉพาะพรข้อที่ ๘ เป็นอุปการะแก่การที่จะรวบรวมพระพุทธวจนะเป็นหมวดหมู่อย่างยิ่ง เพราะเมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว พระอานนท์ได้รับหน้าที่ตอบคำถามเกี่ยวกับพระธรรม (พระอุบรลีนัย) เพื่อจัดระเบียบคำสอนให้เป็นหมวดหมู่ในคราวสังคายนาครั้งที่ ๑ ซึ่งกระทำภายหลังจากพระพุทธปรินิพพาน ๓ เดือน